

Brüsszel, 2013.11.25.
COM(2013) 833 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

Fellépés a női nemi szervek megcsönkítésének megszüntetése érdekében

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

Fellépés a női nemi szervek megcsönkítésének megszüntetése érdekében

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	4
2.	Az FGM jobb megértése felé az Európai Unióban	5
3.	Fenntartható társadalmi változás előmozdítása az FGM megakadályozása érdekében6	
4.	A tagállamok támogatása az FGM ügyekben a hatékonyabb büntetőeljárás lefolytatásában.....	9
5.	5..... A veszélyeztetett nők számára nyújtott védelem biztosítása az EU területén	10
6.	Az FGM megszüntetésének globális előmozdítása.....	11
7.	Végrehajtás, ellenőrzés és értékelés	13
8.	Következtetés	14

1. BEVEZETÉS

Minden évben világszerte nők és lányok millióinak változik meg drasztikusan az életminősége a női nemi szervek megcsonkítása (FGM) következtében. Az eljárás során külső nemi szerveiket részben vagy egészben eltávolítják vagy más sérülést okoznak nemi szerveiknek, egészségügyi indok nélkül¹. Több ezer Európában élő nő és lány érintett vagy veszélyeztetett.

Az FGM nemzetközileg elismerten a nők emberi jogainak megsértése és a gyermekbántalmazás egyik formája. A nemi alapú erőszak más formáihoz hasonlóan „sérti az élethez, a szabadsághoz, a biztonsághoz, a méltósághoz, a nők és férfiak közötti egyenlőséghez, a megkülönböztetés-mentességhez, valamint a testi és szellemi sérthetlenséghez való alapvető jogokat”². Megsérti továbbá a gyermekeknek az ENSZ gyermekjogi egyezményében meghatározott jogait is.

Világszerte egyre erősödnek az FGM megszüntetésére felszólító hangok. Az ENSZ Közgyűlése az afrikai csoport vezetése alatt, erős európai uniós támogatás mellett mérföldkő jelentőségű határozatot fogadott el 2012-ben: „A női nemi szervek csonkítása eltörlésére irányuló globális erőfeszítések fokozása”³. Az ezt nyomon követő ENSZ Emberi Jogi Tanácsának afrikai csoportjának 2013 júniusi nyilatkozata – amelyet az EU tagállamok is támogattak – azokra a kihívásokra fókuszál, amelyekkel a világ közösségének foglalkoznia kell, hogy elérje az FGM vonatkozásában a zéró toleranciát. Ezen túlmenően az ENSZ egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok ellen kiemelt figyelmet fordít az FGM-re.

Az alapvető jogok és a nemek közötti egyenlőség az Európai Unió alapértékei közé tartoznak. Az EU régóta elkötelezett a nemi alapú és a gyermekek elleni erőszak megszüntetése iránt, ahogy az „A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégiában”⁴, a bűncselekmények áldozatainak jogairól szóló irányelvben⁵ és az EU gyermekjogi ütemtervében⁶ is szerepel.

A Bizottság jelen közleménye az FGM-ről az EU többéves munkájára, valamint a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) egyik jelentésére⁷ épít. Felhasználja továbbá az FGM-mel foglalkozó magas szintű kerekasztal észrevételeit⁸, a civil társadalom, nemzetközi szervezetek, akadémikus és egyenlő bánásmóddal foglalkozó szervezetek nyilvános konzultációhoz való hozzájárulásait⁹, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségével foglalkozó tanácsadó bizottság írásbeli véleményét¹⁰. A jelen közlemény belső, valamint

¹ Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) definíciója szerint.

² A Tanács 2012. december 12-én elfogadott következtetései a nőkkel szembeni erőszak elleni küzdelemről és a családon belüli erőszak áldozatainak segítéséről.

³ Az ENSZ Közgyűlés 2012. december 20-án elfogadott 67/146 sz. határozata.

⁴ COM(2010) 491 végleges.

⁵ A bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére, és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló 2012/29/EU irányelv.

⁶ COM(2011) 60 végleges.

⁷ EIGE 2013. A női nemi szervek megcsonkítása az Európai Unióban és Horvátországban.

⁸ A világ vezető FGM-ellenes aktivistái közül hívtak meg többeket egy kerekasztal beszélgetésre 2013. március 6-án, hogy betekintést és tanácsot nyújtsanak a kérdéskörben.

⁹ A konzultáció eredménye megtalálható az alábbi weboldalon:
http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/130306_en.htm.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/other-institutions/advisory-committee>.

külső szakpolitikákkal is foglalkozik, és egy holisztikus, integrált megközelítéssel dolgozik, kiemelten hangsúlyozva a megelőzést.

2. AZ FGM JOBB MEGÉRTÉSE FELÉ AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az UNICEF szerint¹¹ világszerte több mint **125 millió nő** él együtt jelenleg az FGM következményeivel. A gyakorlat Afrika nyugati, keleti és északkeleti régióiban a legelterjedtebb, valamint egyes ázsiai és közel-keleti országokban, továbbá világszerte az ezen területekről származó migránsok körében. Az EU-ban általában **500 000 áldozatról** szoktak a leggyakrabban beszélni¹².

Nehéz megbecsülni a veszélyeztetett lányok számát. Az olyan országokból származó lányok, ahol az FGM-nek gyakorlata van, vagy akik egyik vagy mindkét szülője ilyen országból származik, veszélyeztetettnek tekinthető¹³. Ugyanakkor a kockázat összetevőinek pontos felmérésénél más tényezőket is figyelembe kell venni, például a szülők viselkedésében vagy hitében a migrációt követően beállt változásokat.

Az FGM előfordulási gyakorisága az EU tagállamokban¹⁴

Ország	Kiadás éve	FGM-et elszenvedett nők száma	FGM-veszélyeztetett lányok száma	Büntetőbírói ügyek száma ¹⁵
Belgium	2011	6 260	1 975	
Dánia		Nincs rendelkezésre álló adat		1
Németország	2007	19 000	4 000	
Írország	2011	3 170	Nincs	
Spanyolország		Nincs rendelkezésre álló adat		6
Franciaország	2007	61 000	Nincs	29
Olaszország	2009	35 000	1 000	2
Magyarország	2012	170 – 350	Nincs	
Hollandia	2013	29 210	40 – 50 évente	1
Svédország		Nincs rendelkezésre álló adat		2
Egyesült Királyság	2007	65 790	30 000	

Ezen túlmenően nincs elégséges bizonyíték az EU-ban élő lányokon elvégzett csonkítások körülményeire nézve. Az 1970-es évek végén és az 1980-as évek elején több ügy került

¹¹ UNICEF A női nemi szervek megcsonkítása/vágása: Statisztikai áttekintés és a változás dinamikájának feltárása, New York, 2013.

¹² Európai Parlament: *Állásfoglalás a női nemi szervek megcsonkítási gyakorlatának megszüntetéséről* 2012/06/16 (2012/2684(RSP)). Nem minden országnak vannak becslési adatai, és ezek a becslések sem feltétlenül összevethetőek.

¹³ EIGE 2013, A női nemi szervek megcsonkítása az Európai Unióban és Horvátországban.

¹⁴ Forrás: EIGE 2013 kivéve Hollandiából: Exterkate2013 — *A női nemi szervek megcsonkítása Hollandiában. Előfordulási gyakoriság, incidencia és meghatározó tényezők*. Pharos — A migránsok és menekültek egészségügyi szakértői központja.

¹⁵ A 2012. januárig regisztrált büntetőbírói ügyek, ideértve az elítéléseket.

bíróság elé Franciaországban¹⁶, amely francia területen elvégzett csonkításokat bizonyított. Később a szülők és csonkítók elítélése¹⁷ arra vezethette a családokat, hogy a lányokat anyaországaikban vagy olyan EU tagállamokban csonkíttassák, ahol a jogszabályok vagy azok betartatása gyengébb. Az újabb bírósági ügyek az EU-ban azt mutatják, hogy a csonkításokat külföldön (olaszországi, spanyolországi, dániai és svédországi ügyek), és az EU-ban (spanyolországi, franciaországi ügyek) egyaránt végzik.

Célkitűzés:

Az FGM jobb megértése az Európai Unióban

Intézkedések:

Az Európai Bizottság:

- felkéri a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetét, hogy dolgozzon ki egy közös módszertant és mutatókat az FGM előfordulási gyakoriságának mérésére, és becsülje fel az EU-ban az FGM által érintett nők és a veszélyeztetett nők és lányok számát;
- felméri egy kérdőív kidolgozásának megvalósíthatóságát, valamint az FGM mennyiségi és minőségi kutatásának lehetőségét is.
- bátorítja a tagállamokat arra, hogy specifikus mutatókat dolgozzanak ki az FGM-ről az ENSZ pekingi cselekvési platformját követő EU reakció részeként.

3. FENNTARTHATÓ TÁRSADALMI VÁLTOZÁS ELŐMOZDÍTÁSA AZ FGM MEGAKADÁLYOZÁSA ÉRDEKÉBEN

3.1. Fenntartható társadalmi változás előmozdítása az FGM megakadályozása érdekében

Az FGM **mélyen gyökerező társadalmi norma**, amely arra presszionálja a családokat, hogy megfeleljenek az elvárásoknak. A nők szexualitásának társadalmi kontrolljához, valamint meggyőződések és félelmek széles köréhez kötődik. A csonkítás súlyos rövid- és hosszú távú fizikai és pszichés következményei ellenére az FGM-et gyakran abban a hitben követik el, hogy a lányok javát szolgálja. A migráció kontextusában ez egy módot is jelenthet arra, hogy megőrizzék a származási országhoz való kötődést és a kulturális identitást. Az FGM egy intim kérdéskör és az érintett közösségekben még mindig gyakran tabu téma. Ezért kulcsfontosságú, hogy a komplexitását figyelembe vegyék.

A jogi keretek létrehozása és betartatása szükséges, de nem elégséges annak elérésére, hogy felhagyjanak az FGM-mel. **Az adott közösségekben a hozzáállásban és hitben való változásra is szükség van.** Az EU Daphne programjai által finanszírozott több projekt eredménye¹⁸ kimutatta, hogy a célzott figyelemfelkeltési intézkedéseket az érintett közösségeken belül és velük együtt kell kidolgozni. Ezekbe nőket és férfiakat, vallási és közösségi vezetőket, a különböző közösségek tiszteletben tartott és befolyásos alakjait, a felszólalásra hajlandó áldozatokat, fiatalokat és időseket egyaránt be kell vonni. Az intézkedéseknek az érintett népességen belül meglévő ellenállásra kell építeniük és össze kell kötniük az EU-t a származási országgal.

¹⁶ EIGE 2012 — Az FGM jelenlegi helyzetét és trendjeit feltérképező tanulmány: országjelentések.

¹⁷ Az a személy (általában egy nő), aki elvégzi az FGM-et.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2007. június 20-i 779/2007/EK határozata az Alapvető jogok és jogérvényesülés általános program keretében a 2007–2013-as időszakra a gyermekek, fiatalok és nők elleni erőszak megelőzésére és leküzdésére, valamint az áldozatok és a veszélyeztetett csoportok védelmére irányuló egyedi program létrehozásáról (Daphne III program). Lásd még: <http://ec.europa.eu/justice/grants/programmes/daphne/>

Egy friss jelentés¹⁹ kimutatja, hogy nagyobb mértékben fordul elő az FGM szegény családokban vagy olyanokban, ahol a szülők iskolázottsági szintje alacsony. Emiatt kulcsfontosságú a gyakorlat felhagyásának biztosítását célzó intézkedések bevezetésénél a **nők önrendelkezésének biztosítása** azáltal, hogy megkapják a lehetőséget a maguk és gyermekeik számára informált döntések meghozatalára.

3.2. Multidiszciplináris együttműködés kidolgozása

Úgy tűnik, több ezer, az EU-ban élő lány lehet veszélyeztetett arra, hogy nemi szerveiket megcsonkítsák. Szakmai képviselők széles köre áll velük kapcsolatban, különösen az egészségügy, oktatás, gyermekvédelem, szociális szolgálatok, igazságügy, bevándorlás és menekültügy terén. Ha megfelelő védelmet és támogatást kívánnak nyújtani, akkor **az FGM megfelelő ismerete birtokában multidiszciplináris együttműködésre van szükség**. Szerepük és felelősségi körük függvényében a gyakorló szakembereknek képesnek kell lenniük beazonosítani az FGM-nek kitett nőket és a veszélyeztetett lányokat, jelentést tenni a megfelelő hatóságokra, hogy a megfelelő védelmi mechanizmusok és támogatási rendszer mozgásba lendülhessen. Ennek lehetővé tétele érdekében a nemi alapú erőszak kérdése – ideértve az FGM-et is – valamennyi olyan szakmai tanterv részévé kell, hogy váljon, amelynek képviselői kapcsolatba lépnek az érintett közösségekkel. Ki kell dolgozni az oktatási és képzési anyagokat, biztosítani a témával foglalkozó civil szervezetek támogatását és hatékony multiszektoriális eljárásokat kell foganatosítani. A szakmai titoktartásra vonatkozó egyértelmű iránymutatások és a tájékoztatásra vonatkozó feltételek elengedhetetlenül fontosak.

Az egészségügyi szakemberek által elvégzett FGM világszerte egyre inkább aggodalomra ad okot. Egyes civil szervezetek felvetették azt a kérdéskört, amikor a nők – saját vagy családja kérésére – szülés után a kórházban ismételten infibulálják²⁰ annak ellenére, hogy ezt az EU-ban a nemzeti jogalkotás tiltja.

Ezen túlmenően **sok nő, aki túlélte az FGM-et, másfajta erőszakot is elszenvedhet**, például korai, gyermek- vagy kényszerházasságot, esetleg családon belüli erőszakot. Migránsokként – néha férjüktől, apjuktól vagy tágabb családjuktól függő helyzetben lévőként – különösen kiszolgáltatott helyzetben lehetnek. A tagállamoknak javasolt megkönnyíteni megfelelő esetekben a szociális védelmi lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való megfelelő hozzáférést ezen nők számára, akár csak az oktatási lehetőségekhez való hozzáférést.

Az FGM legtöbb túlélőjének az eljárás rövid- és hosszú távú következményeivel való megbirkózáshoz van szüksége segítségre. Szükségleteik koruktól és helyzetüktől függően változóak. A megfelelő támogatás biztosítása számukra elősegítené, hogy ráébredjenek a gyakorlat káros egészségügyi következményeire. Egyes tagállamok (például Belgium, Franciaország, Olaszország, Svédország vagy az Egyesült Királyság²¹) az FGM áldozatainak ellátására szakosodott egészségügyi központokat állítottak fel, amelyek elsősorban nőgyógyászati szolgáltatásokat nyújtanak, különösen terhes nők számára. De úgy tűnik, hiányzik a holisztikus megközelítésű szolgáltatás, amelybe például beletartozik a pszichológiai, pszicho-szexuális vagy poszttraumatikus támogatás is.

A tagállamoknak javasolt az egészségügyi szakemberek figyelmének felhívása az FGM-re (felismerése, megelőzése, kezelése, megfelelő egészségügyi ellátás teresség és szülés alatt),

¹⁹ UNICEF 2013.

²⁰ A WHO szerint az infibuláció a hüvelynyílás beszűkítése egy fedő zár kialakításával. Ezt a zárat a belső vagy külső szeméremajkak vágásával és áthelyezésével hozzák létre, a klitoriszt eltávolításával vagy anélkül. A hüvelynyílást közösüléshez és gyerekszüléshez ismételten fel kell nyitni (ez a defibuláció eljárása). Egyes esetekben ezt ismételt infibuláció követi.

²¹ EIGE 2013.

ideértve az egészséges gyermek sorsának nyomon követését is. A tagállamoknak javasolt megfelelő jelentéseket tenni az FGM-ről, különösen a WHO betegségek nemzetközi osztályozása rendszerének teljes kihasználásával.

Célkitűzés:

A hatékony megelőzési és áldozat támogatási intézkedések terjesztése, ideérve a társadalmi normák módosításától a női önrendelkezés erősítéséig.

Intézkedések:

Az Európai Bizottság:

- képzési modulok kidolgozását, multiszektorális útmutatókat és eljárási rendeket javasol a jövőbeli Jogok, egyenlőség és polgárság program keretén belül. Ezek a releváns szakembereket célozzák meg, és az FGM megelőzése, valamint az áldozatok támogatása a céljuk;
- javasolja a tagállamoknak, hogy erősítsék meg gyermekvédelmi rendszereiket azáltal, hogy jobb koordinációt és együttműködést biztosítanak a szolgáltatások között, így integráltabbá válnak és jobban felkészülnek a gyermekbántalmazások – ideértve az FGM-et is – konkrét eseteire vagy veszélyeztetettségi helyzeteire.
- teljes körűen kihasználja majd az EU Daphne programjának utódját, a Jogok, egyenlőség és polgárság programot²² a civil szervezetek azon tevékenységének finanszírozására, amelyek a nők és gyermekek elleni erőszak megelőzését célozzák meg, továbbá a gyermekeket jogaikról tájékoztatják, és elősegítik a meghallgatásuk iránti jog tiszteletben tartását;
- teljes körűen kihasználja majd az Egész életen át tartó tanulás és a Fiatalok lendületben program utódját, az Erasmus+ programot és más európai finanszírozási eszközöket a megfelelő körülmények között a figyelemfelhívás és a (különösen szülők részéről fennálló) hozzáállásban bekövetkező változások finanszírozására, bevonva ebbe a tanárokat, oktatókat, családokat és közösségeket. A tevékenységek célja lehet a fiatal migráns nők önrendelkezésének erősítése, a tanárok és más, potenciálisan az érintett közösségekkel kapcsolatba kerülő szakemberek képzésének javítása, valamint a nők elleni erőszak megelőzése;
- a jövőbeli Menekültügyi és Migrációs Alap keretén belül támogatja a migráns nők és lányok önrendelkezését, valamint a befogadó társadalmakba való integrációjuk erősítését segítő tevékenységeket;
- valamennyi gyermekvédelmi rendszerre vonatkozó uniós iránymutatással kapcsolatos jövőbeli munkába belefoglalja a nemi alapú erőszakot, ideértve az FGM-et is;
- kidolgoz különös képzési modulokat – ideértve az FGM-mel kapcsolatos kérdésekben is – a migránsokkal dolgozó egészségügyi szakemberek számára.

²² COM(2011) 758 végleges.

4. A TAGÁLLAMOK TÁMOGATÁSA AZ FGM ÜGYEKBEN A HATÉKONYABB BÜNTETŐELJÁRÁS LEFOLYTATÁSÁBAN

A női nemi szervek csonkítása eltörlésére irányuló globális erőfeszítések fokozásáról szóló ENSZ határozat²³ felszólítja a tagállamokat, hogy alkossanak meg FGM-et tiltó jogszabályokat és hajtsák végre azokat.

Az FGM valamennyi EU tagállamban büntetendő, akár az általános büntetőjogi jogszabályok keretében, vagy különös büntetőjogi tényállások alapján²⁴. Az **extraterritorialitás elve** gyakran szerepel ezekben, így lehetővé válik az FGM elleni fellépés akkor is, ha külföldön követték el, amennyiben az áldozat vagy az eljárást tervező vagy elvégző személy(ek) a nyomozást folytató ország állampolgárai.

Ugyanakkor az FGM-mel kapcsolatos büntetőbíróági ügyek száma ritka, általában amiatt, hogy az áldozatok vonakodnak feljelentést tenni. Hiányoznak a megfelelő szakértelemmel és ismeretekkel rendelkező szolgáltatások, amelyek a fellépő áldozatokat támogatni tudnák. Szintén hátráltatják az áldozatokat a megfelelő lépések megtételében a szakmai titoktartásra vonatkozó szabályok, valamint azon mechanizmusok hiánya, amelyek a veszélyben forgó vagy FGM-en átesett lányokat a támogató szolgáltatásokhoz irányítanák.

A jogalkotás, a hatékony ügyészség és a bűnös szülők és csonkítók elítélése alapvető elriasztó tényezők arra nézve, hogy a szülőket megakadályozzák lányaik megcsonkításában és hogy segítséget nyújtsanak számukra a családjaiktól és közösségeiktől jövő nyomásnak való ellenállásban.

Érdeemes megvizsgálni mind a nemzeti jogalkotást, mind a releváns bírósági ügyeket, mivel ezek betekintést nyújtanak az FGM körüli egyes fontos jogi kérdésekbe. Például Spanyolországban szülőket nemrég megbüntettek gyermekük megcsonkítása miatt, amelyre azelőtt került sor, hogy a gyermek Európába érkezett volna. A **gyermek legjobb érdekének** kérdését minden büntetőeljárás során elsődleges szempontként kell kezelni (a nyomozástól az elítélésig), például meg kell akadályozni, hogy a gyermek másodszor is áldozattá váljon – elsőként az FGM, majd a szülői gondoskodás megszűnése miatt.

Célkitűzés:

A tagállamok támogatása az FGM-et tiltó jogszabályaiknak való érvényt szerzés során.

Intézkedések:

Az Európai Bizottság:

- elemezni fogja az FGM-hez kapcsolódó büntetőjogi szabályozásokat és bírósági ügyeket, és megszervezi a tagállamok között a legjobb gyakorlat cseréjét annak felmérésére, hogy milyen EU-szintű lépések jelentenének hozzáadott értéket;
- terjeszti a jogi szakemberek számára rendelkezésre álló képzési anyagokat a megfelelő platformokon keresztül;
- a sértettek jogairól szóló irányelvben²⁵ foglalt bűncselekmények sértettjeinek jogait érvényesíti, különösen az általános és speciális támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés jogát.

²³ 67/146 sz. ENSZ Közgyűlési határozat.

²⁴ Belgium, Dánia, Írország, Spanyolország, Olaszország, Ciprus, Ausztria, Svédország, az Egyesült Királyság és Horvátország külön tényállással rendelkezik az FGM-re.

²⁵ 2012/29/EU irányelv.

5. A VESZÉLYEZTETETT NŐK SZÁMÁRA NYÚJTOTT VÉDELEM BIZTOSÍTÁSA AZ EU TERÜLETÉN

Az EU kvalifikációs irányelve²⁶ biztosítja a **nemzetközi védelemre való jogot** azon nők számára, akik megalapozottan tartanak üldöztetéstől vagy akik az FGM elszენvedésének veszélyével szembesülnek. Ez kiterjed azon szülőkre is, akik üldöztetésről tartanak vagy komoly sérelem elszენvedésének valós veszélyével néznek szembe amiatt, hogy nem hajlandók hozzájárulni gyermekük női nemi szervei megcsonkításához. A módosított kvalifikációs irányelv²⁷ megerősíti az FGM-mel veszélyeztetettek számára a védelmet. Kifejezetten felismeri, hogy egy adott kérelmező neméből fakadó kérdéseknek megfelelő figyelmet kell szentelni, ha a kérelmező megalapozott üldöztetéstől való félelméhez kapcsolódnak. Az ilyen kérdések magukba foglalják a nemi azonosságot és szexuális irányultságot, amelyek bizonyos jogi szokások és hagyományokhoz kötődően nemi szervek csonkításához vezethetnek például.

Az átdolgozott menekültügyi eljárásról szóló irányelv²⁸ értelmében a **menekültügyi eljárások nemek szerint differenciáltak**. Különösen: i. minden női kérvényező lehetőséget kap a menekültügyi eljárásához való hozzáférésre, hogy egyedileg kivizsgálják esetüket és – a feltételeknek való megfelelés esetén – hatékony védelmet kapjon; ii. az illetékes hatóságoknak megfelelően fel kell készülniük arra, hogy a nemmel kapcsolatos kérvények komplexitását figyelembe vegyék; iii. a női kérvényezőknek hatékony lehetőséget kell arra biztosítani, hogy személyes tapasztalataikat biztonságos és bizalmas körülmények között fedjék fel a menekültügyi hatóságoknak, és alapvető eljárási garanciákat élvezzenek, így például tolmácsolást és jogi tanácsadást; iv. a kínzás és a szexuális, fizikai vagy pszichológiai erőszak más súlyos formáinak áldozatai megfelelő időt és támogatást kapnak a személyes elbeszélgetéshez és az eljárás más kulcsfontosságú lépéseire való felkészülésre.

A módosított menedékkérők befogadása minimumszabályainak megállapításáról szóló irányelv²⁹ **nemspecifikus befogadási feltételeket** állapít meg, amelyek az FGM lehetőségétől tartó nők számára is fennállnak, ezek: i. valamennyi kiszolgáltatott helyzetben lévő női kérvényező különös szükségleteit időszerű módon meg kell határozni; ii. a súlyos erőszaknak kitetteknek hozzá kell férniük rehabilitációs szolgáltatásokhoz, hogy részesüljenek a szükséges pszichológiai és egészségügyi támogatásban; és iii. az elszállásolásra szolgáló létesítményeknek nemek szerint differenciáltaknak kell lenniük.

Ezen jogalkotási intézkedéseken túlmenően az Európai Menekültügyi Támogató Hivatal (EASO) segíthet a legjobb gyakorlatok megismertetésében és a nemmel kapcsolatos kérdésekben egy közös megközelítés kidolgozásában, különösen a menekültügyi eljárásokban dolgozók **képzése** és a **származási országgal kapcsolatos információk** terén.

Az Európai Menekültügyi Alap és a jövőbeli Menekültügyi és Migrációs Alap pénzügyi ösztönzőket biztosítanak a tagállamok számára, hogy önkéntes alapon **letelepítsenek** (átszállítson) bizonyos kiemelt kategóriájú személyeket – ideértve veszélyeztetett nőket és gyermekeket – az adott tagállamokba.

²⁶ A harmadik országok állampolgárai, illetve hontalan személyek menekültként vagy más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és a védelem tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló 2004/83/EK tanácsi irányelv.

²⁷ A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 2011/95/EU irányelv.

²⁸ A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv.

²⁹ A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 2013/33/EU irányelv

Célkitűzés:

A meglévő EU menekültügyi jogszabályi kereteken belül védelem biztosítása a veszélyeztetett nők számára.

Intézkedések:

Az Európai Bizottság:

- folytatja az EU menekültügyi jogszabályi keretek időszerű átültetésének és megfelelő végrehajtásának ellenőrzését, védelmet biztosítva a veszélyeztetett nőknek;
- biztosítja, hogy az EASO által összeállított képzési eszközök és a származási országra vonatkozó információk nemi dimenziót is tartalmaznak, adott esetben az FGM-re való hivatkozásokkal;
- továbbra is arra biztatja a tagállamokat, hogy használják ki a meglévő jogi eszközök által biztosított pénzügyi kezdeményezéseket, hogy a menekültügyi területen dolgozó szakemberek figyelmét felhívják a problémára;
- bátorítja a tagállamokat, hogy folytassák, kezdjék el vagy fokozzák a pénzügyi ösztönzők használatát a veszélyeztetett gyermekek és nők letelepítéséhez, ideértve azokat is, akik nemi alapú erőszak által veszélyeztetettek.

6. AZ FGM MEGSZÜNTETÉSÉNEK GLOBÁLIS ELŐMOZDÍTÁSA

Az EU sok éve **aktívan részt vesz az FGM megszüntetésére irányuló nemzetközi együttműködésben**. Globális szinten az EU hozzájárult ahhoz, hogy valamennyi ország erősen elkötelezett legyen az FGM tiltása, büntetése és a mögötte meghúzódó társadalmi normák megváltoztatására tett megfelelő lépések megtétele mellett. Például támogatta az ENSZ közgyűlési határozatot az FGM megszüntetéséről³⁰, és 2012-ben együttműködött az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában az afrikai csoporttal, hogy még nagyobb erővel lehessen a határozatban szereplő vállalásokat elérni.

Az Európai Unió **a világszerte az FGM által veszélyeztetett nők és lányok nemzetközi védelmét** is elősegíti a harmadik országokkal való kapcsolataiban és a nemzetközi fórumokon.

Az EU FGM elleni tevékenységét Európán kívül kiemelt EU szakpolitikai vállalások és iránymutatások (Az Európai Unió iránymutatásai a nők elleni erőszakról, Uniós stratégiai keret és az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervre, Emberi jogi országstratégiák ott, ahol az FGM adott országokban prioritást kap) erősítik. Az FGM megelőzése az EU és 79 afrikai, karibi és csendes-óceáni állam közötti legátfogóbb partnerségi megállapodás, azaz a Cotonoui Megállapodás keretében való együttműködési kérdésként is szerepel. Ezen túlmenően a nemi egyenlőségre és a nők önrendelkezési jogaira – különösen a nők és a lányok oktatására, emberi jogaira, szexuális és reprodukív egészségükre – vonatkozó szélesebb fejlesztési célkitűzések uniós támogatása keretében az FGM okaival is foglalkoznak.

2006 és 2012 között 18 országban 17, az FGM-et célzó projekt kapott EU támogatást, összesen körülbelül 8 millió EUR értékben, a civil társadalmi szervezetek és kormányzatok, továbbá ENSZ szervezetek – különösen az UNICEF – erőfeszítéseit támogatva.

Általában véve pozitív trend rajzolódik ki a **28 legérintettebb országban az FGM gyakorlatával** való fokozatos felhagyás irányába. Mai napig 42 ország fogadott el

³⁰ 67/146 sz. ENSZ Közgyűlési határozat.

kifejezetten az FGM-et elítélő törvényeket. Az érintett kormányzatok fokozatosan erősödő aktivitása létfontosságú volt ebben a tekintetben. Regionális szervezetek – különösen az Afrikai Unió (AU) – kulcsfontosságú szerepet játszottak. Az AU Nők jogairól szóló, 33 ország által ratifikált jegyzőkönyve meghatározza, hogy minden szükséges jogi és más intézkedést meg kell hozni az FGM megszüntetése érdekében, ideértve a közfigyelem felhívását a témára, a szankciók által alátámasztott jogi tiltó intézkedéseket, és az áldozatoknak nyújtott támogatást.

Az EU továbbra is lépéseket tesz az FGM elhagyása iránti figyelemfelhívásra, ebben a dokumentált legjobb gyakorlatok fogják vezetni, hogy mi vált be a leginkább az előrelépés terén. Lépéseit azon globális egyetértés történelmi, valamint közelmúltbeli erősödésére építi, hogy a világ közösségének elhatározását meg kell erősíteni az FGM felszámolására. Az FGM összekötése a lányok és a nők önrendelkezési jogának erősítésével és oktatásukkal, szexuális és reprodukív egészségükkel, valamint a korai-, gyermek- és kényszerházasságok megelőzésével úgy tűnik, megkönnyíti a gyakorlat elhagyását.

Célkitűzés:

Az FGM megszüntetésének globális előmozdításának népszerűsítése és a nem-EU tagállamokban élő veszélyeztetett nők számára a védelem fokozása.

Intézkedések:

Az Európai Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat:

- bevonja az FGM kérdését az EU éves párbeszédeibe a releváns országokban működő civil társadalmi szervezetekkel;
- iránymutatást dolgoz ki az FGM által érintett partnerországokban működő EU missziók vezetői számára;
- integrálja az FGM-et az érintett országokban működő EU delegációkban dolgozó uniós személyzet számára tartott nemi és gyermekjogi képzésekbe;
- regionális kampányt támogat az FGM eltörléséről;
- továbbra is szorosan együttműködik az Afrika Unióval és az ENSZ afrikai csoportjával az FGM elleni globális küzdelmet erősítő további kezdeményezések terén;
- továbbra is támogatja az FGM-ről szóló jobb nemzeti jogszabályalkotás képviselőit, ahol szükséges;
- továbbra is támogatja a kapacitásnövelő kezdeményezéseket a köz- és civil társadalmi szervezetek számára;
- továbbra is felveti az FGM-hez kapcsolódó témaköröket a releváns partnerországokkal folytatott politikai, emberi jogi és szakpolitikai megbeszélések során ideértve azokat is, amelyekkel az együttműködés fókuszszektora az egészségügy;
- továbbra is elősegíti világszerte az FGM által veszélyeztetett nők és lányok nemzetközi védelmét a harmadik országokkal való kapcsolataiban és a nemzetközi fórumokon.

7. VÉGREHAJTÁS, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A gyors előrelépés biztosítása és ezen közlemény célkitűzéseinek elérése érdekében a **Bizottság nemi egyenlőséggel foglalkozó szolgálatközi csoportjának egy ad hoc csoportja**

áttekinti, értékeli és ellenőrzi az ezen közleményben szereplő lépéseket, és évente jelentést tesz a megtett intézkedésekről. Két évvel a közlemény elfogadása után a Bizottság a megtett intézkedéseket értékeli és dönt az ezeket követendő intézkedésekről.

Ezen belső ellenőrzésen túl az Európai Bizottság rendszeresen fog **konzultálni a területen aktív civil szervezetekkel szakértőkkel**. A nonprofit szervezetek eddig is és ezután is kiemelkedő szerepet játszanak a veszélyeztetett lányok védelmében, a szakemberek számára nyújtott képzések, az érintett közösségekben az óvatos figyelemfelhívás, a tudás, anyagok és legjobb gyakorlatok fejlesztése terén, valamint abban, hogy a kérdéskört a döntéshozók napirendjére helyezték, valamint Európa és a származási országok között hidakat építsenek. Az egész EU-ban a civil társadalmi szervezetek közös kihívásokkal néznek szembe és szükségük van az információ- és a legjobb gyakorlatok cseréjének, a projektek és módszerek kidolgozásának, valamint a munkájuk szakmai értékelésének lehetőségeire.

Célkitűzés:

A közleményben tervezett cselekvések végrehajtása és a témára irányuló figyelem folyamatos fenntartása.

Intézkedések:

Az Európai Bizottság:

- ellenőrzi az ezen közleményben tervezett cselekvések időszerű megvalósulását és minden évben február 6. – az FGM elleni zéró tolerancia nemzetközi napja – körül számvetést készít;
- elősegíti az FGM kérdésekben a tapasztalat- és legjobb gyakorlatok cseréjét a civil szervezetek és szakértők között;
- javasolja az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét ellátó tagállamok számára, hogy az EU tisztifőorvosainak és az EU főápolóinak ülésein kerüljön napirendre az FGM;
- műhelytalálkozót szervez az FGM kérdésében a 2013-as Európai Gyermekjogi Fórum keretén belül;
- az FGM-et az informális tagállami gyermekjogi szakértői napirendi csoport 2014-es napirendjére veszi.

8. KÖVETKEZTETÉS

Ezzel a közleménnyel az Európai Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat megerősíti **elkötelezettségét, hogy a nők elleni erőszak ellen fellépjen és megszüntesse az FGM-et az EU-n kívül és belül egyaránt**, elismerve, hogy figyelembe kell venni az EU-ban érintett közösségek és származási országaik közötti kapcsolatot.

Az EU a jövőben is napirenden tartja a kérdést és támogatja azokat, akik sok éve aktívan tevékenykednek ezen a területen, különösen nemzetközi szervezeteket, tagállamokat és civil szervezeteket. Az EU továbbra is kidolgoz szakpolitikákat és intézkedéseket tesz, szem előtt tartva az FGM sokoldalú szempontjait, amelyek multidiszciplináris intézkedéseket és szoros együttműködést igényelnek azokkal a közösségekkel, ahol ezeket gyakorolják.